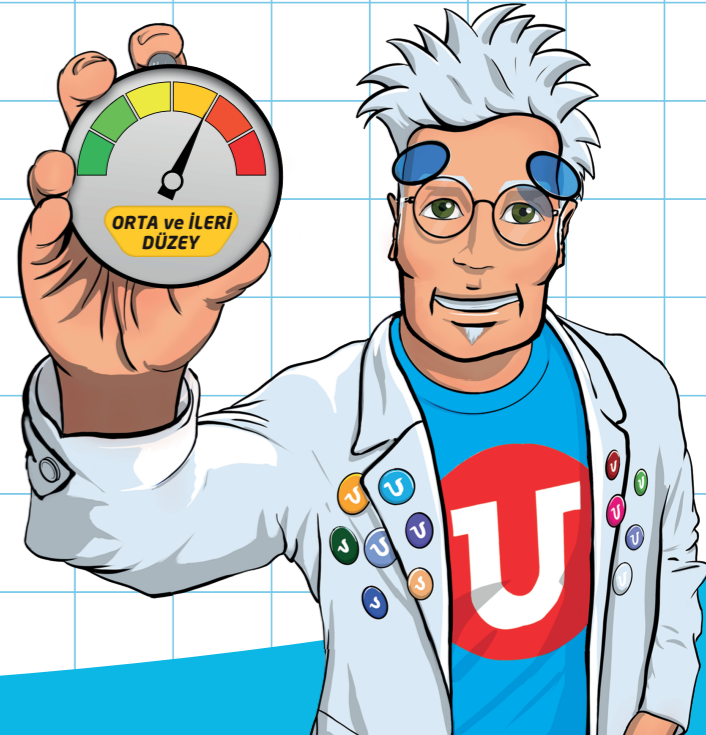

1.ÜNİTE

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Kimya Soru Bankası

Kimyasal Maddelerin Yararları ve Zararları

ŞEYMA GÜNDÜZ

KİMYASAL MADDELERİN YARARLARI VE ZARARLARI

SODYUM

POTASYUM

DEMİR

MAGNEZYUM

SU

KLOR

CIVA

KURŞUN

KARBONDİOKSİT

AZOTDİOKSİT

KARBONMONOKSİT

- Doğal çevrede bulunan birçok kimyasal maddenin insan sağlığına fayda ve zararları mevcuttur. Bu maddelerden bazılarının bulunmaması insanlar ölüme kadar götürürken bazı maddelerden az miktarda alınması öldürücüdür.

SODYUM (Na)

- Vücuttaki elektriksel dengesinin korunması, kandaki iyon miktarının düzenlenmesinde görev alır.
- Fazla miktarda bulunması tansiyon artışına, az miktarda bulunması ani ölümlere sebebiyet verir.
- Toprakta belirli miktarda bulunması bitkiler için çok önemlidir.

Örnek:

Sodyum elementi ile ilgili,

- I. Na sembolü ile gösterilir.
  - II. Canlı yaşamı için gerekli bir elementtir.
  - III. Vücuttaki su ve tuz dengesinin korunmasını sağlar.
- yargılarından hangileri doğrudur?**

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

POTASYUM (K)

- Vücuttaki iyon miktarının belirli aralıkta kalmasını sağlar.
- Ayrıca sinir sisteminin çalışmasına yardımcı olur.
- Hormonal faaliyetlere yardımcı olur.
- Bitkilerin osmotik dengesini sağlar. Toprakta belirli oranlarda bulunmalıdır.

DEMİR (Fe)

- Vücudumuzda oksijen taşıyan, kana kırmızı renk veren hemoglobinin ve bazı
- Enzimlerin temel yapısında yer alır.
- DNA sentezinde görev alır.
- Bitkiler için 2. derecede önemlidir.

MAGNEZYUM (Mg)

- Kemiklerin ana bileşenidir.
- İskelet ve dişlerin yapısının korunmasında yer alır.
- Kasların çalışmasına yardımcı olur.

SU (H₂O)

- Vücut için en gerekli maddedir. Vücutta gerçekleşen faaliyetlerin çok büyük kısmı sulu ortamda gerçekleşir.
- Vücuda dışarıdan madde alınmasında ve vücutta oluşan toksinlerin vücuttan atılmasında görev alır
- Yeryüzünde yaşamın devam etmesi için gereklidir.
- Ayrıca enerji eldesinde kullanılır.

Örnek:

- I. Dolaşım ve sindirim sistemlerinin çalışmasını düzenler.
- II. Vücudun zararlı maddeleri dışarı atmasına imkân sağlar.
- III. Vücut ısısının dengelenmesinde büyük rol oynar.

Yukarıdakilerden hangileri suyun insan sağlığı açısından önemli görevlerindedir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız III   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

CIVA (CH₉)

- Vücutta olumlu etkisi yoktur.
- Vücuda alınması sonucu sinir sistemi ve beyin fonksiyonlarında bozulmalara neden olur.
- DNA yapısında bozulmalara neden olur.
- Organlarda fonksiyon kaybı oluşturur.
- Endüstriyel faaliyetler sonucu toprağa, suya ve havaya karışarak çevre kirliliği oluşturur.
- Bebekler üzerinde olumsuz etkisi çoktur.

KURŞUN (Pb)

- Vücut için en tehlikeli ağır metallere birisidir.
- Hemoglobinin ve sinir sisteminin işlevselliğini düşürür.
- Böbreklere zarar verir.
- Bitkide klorofil sentezini engeller. Bu nedenle bitki gelişimini olumsuz yönde etkiler.

KARBON DİOKSİT (CO₂)

- Yüksek miktarda solunması
- kalıcı hasarlara ve ölüme neden olabilir.

Azot dioksit (NO_2)

→ Yorgunluk, halsizlik, solunum yollarında yanma ve tahriş yapar.

Karbonmonoksit (CO)

- Solunum sistemine zarar verip kronik solunum hastalıklarına neden olur.
- Karbon monoksit (CO) Kalp, beyin gibi organlara oksijen gitmesini engelleyerek bilinç kaybı ve ölüme neden olur.
- Fosil yakıtların yeterli oksijen olmayan ortamda yanması ile meydana gelir.

Klor (Cl_2)

→ İnsan sağlığına zararlı bir madde olup zehirlenmelere ve ölümlere neden olur.

Örnek:

Karbon monoksit gazı ile ilgili,

- I. Kanda oksijen taşınması için gereklidir.
- II. Fosil yakıtların yetersiz miktarda oksijenle yanması sonucu oluşur.
- III. Soba zehirlenmelerine neden olan toksik bir maddedir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

Örnek:

CO ve CO₂ gazları ile ilgili,

- I. CO, zehirleyici bir gazdır.
- II. CO₂, sera etkisi yaparak, küresel ısınmaya neden olur.
- III. CO, bulunduğu ortamda kandaki oksijenin hemoglobine bağlanmasını engeller.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

Örnek:

Kimyasal maddeler ve zararları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kimyasal maddeler uygun kap ve koşullarda saklanmalıdır.
- B) Vücutta aşırı miktarda Cıva II (Hg^{2+}) iyonunun birikmesinin bir zararı yoktur.
- C) Radyoaktif maddeler hücre yapısında DNA moleküllerini etkileyerek kalıcı hasarlar bırakır.
- D) Asit ve baz gibi maddeler cilde temas ettiğinde deriyi tahriş eder.
- E) Çamaşır suyu ve tuz ruhu karıştırıldığında zehirli olan Cl_2 gazı çıkışı olur.

Örnek:

Doğal kimyasal maddeler için,

- I. Havada bulunan klor (Cl_2) gazının çok küçük derişimi bile ölümlere neden olabilir.
- II. Fosil yakıtların yavaş yanması sonucunda karbon monoksit (CO) zehirlenmesi gerçekleşebilir.
- III. İçme sularında ve gıdalarda aşırı miktarda Na, K ve Fe bulunması insan vücudu için faydalıdır.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

Örnek:

K^+ , Ca^{2+} ve Pb^{2+} iyonları için,

- I. K^+ iyonu insan vücudunda belirli bir oranda bulunmalıdır.
- II. Ca^{2+} iyonları kemiklerin yapısında bulunur.
- III. Pb^{2+} iyonlarının vücutta aşırı birikmesi sinir sistemi hasarları ve komaya neden olabilir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

Örnek:

Kimyasal maddelerin zararları ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğru değildir?

- A) Aşırı deterjan kullanımı çevre kirliliğine neden olur.
- B) Likit petrol gazı (LPG), patlayıcı maddeler sınıfındadır.
- C) Radyoaktif maddeler kanser ve ölüme neden olabilirler.
- D) Doğaya bırakılmış pillerin çevreye zararı yoktur.
- E) Fosil yakıtların kullanılması sonucu açığa çıkan NO_2 gazı solunum yolu rahatsızlıklarına neden olur.